

Rexa Dezső

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.94

Hely

Henczi emlékmű

Idő

1852

Személy

Helyszám

Forrás:

Népies Krónika

Budapest 1833 VIII/13

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

zékesfővárosi háziyomda 1926 — 8891

Száz esztendő visszhangja.

Irja:

Rexa Dezső

György-tér és a Henczi-emlék a várban régen.

X.

György-tér és a Henczi-emlék a várban

cs. 23. sz.

Ez a kép 1852 június 11-ike után készült. Tudniillik ezen a napon leplezték le nagy katonai ünnepi parádéval azt a szobrot, amit a debreceni születésű magyargyűlölő császári tábornok dicső emlékére állítottak. A szobrot — amely minden jóérzésű magyarnak fájdalmas volt s amelyet a közös hadsereg a szerelmesek gyengédségével tekintett s amely a védtelen polgárokkal telt Pest bombázását példaként állította a magyar elé — negyvenhét esztendő mulva erről a helyről elvitték egy magyar ifjak számára fennálló hadapródiskolába... Hogy ma hol van? — Nem tudom!

A régi vár legelőkelőbb tere. Alig pár lépés innen a királyi kastély, az apostoli magyar király otthona. Jobbról a kép háttérébe húzódik a királyi istállók és kocsiszínek épülete s az előtt a gróf Teleki-palota, melyet később — amikor a Habsburg főhercegek megszüntek nádorok lenni s így lakás őket a királyi palotában nem illette többé — József főherceg vett meg a maga számára.

A szobor mögött állt az úgynevezett Zeughaus. Ugynevezett, mert a legutolsó időig mindenki így hívta, amelyet III. Károly király IV. Károly császár mivoltában építtett. Szép, oszlopos barokk kapuja s a kapufölötti oromfalón álló Herkules-szobor ma a királyi kert dunafelöli felső terraszának egyik régi falába van befalazva. Ez az épület, amikor a magyar királynak a nemzet méltó otthonát követelt a Mátyás valóban királyi palotája helyére és

a régi kastély kivételével az egész terület épületei lebontattak — éppen úgy eltűnt, mint eltűnt a királyi istállók épületsora és eltűnt József főherce ki-

nosan rideggé vált barokk stílusban épült palotája is, hogy helyükbe a nemes stílus minden előkelő gazdagságával ragyogó pompás királyi palota, királyi istállók épülete és József királyi herceg palotája épüljön.

Ez a nagy építkezés egészen megváltoztatta a tér képét. Az egykori jámbor biedermeier kisvárosi kép helyébe egy fejedelmi pompájú székváros legszebb terének képe állott. Királyi lett valóban a királyi tér. A királyi őrség visszahúzó pavillonja, a királyi vár udvarának monumentális szobrokkal ékes kapuműve, a Strobl mester alkotta Mátyás-kút csoportzatának részleteiben elvesző képe, a királyi vár ideugró szárnya, a másik oldalon József főhercegnek a királyi vár és általa a tágas tér stílusába illő modern palotája, mintha álom varázsa által vált volna ily gazdagon mássá... Csak egy épület áll ma is úgy, mint akkor. Ennek egyedül a gazdája változott. A baloldalon a gróf Sándorok palotája sarkal a képbe. Pollack Mihály építette — ugyanaz, aki a Nemzeti Mú-

zeum szép oszlopos épületét — 1806-ban egy gróf Sándor építtette úri maga számára. Ő aztán kihalt belőle s akkor az a Sándor gróf lett a lakója, aki világhírű lett a nagyszerű élet- és halálmegvető lovasbravurjai által. Csodálatos magyar ember volt ez a Metternich kancellár veje és a Metternich nagykövet apósa: csodálatos humorista, akinek a lovas-dolgairól pingált három nagy kötetén halálra kacagja magát az ember.

Ez a palota egy időben az örgróf Pallavicini-családé volt s akkor Albrecht főherceg lakott benne, az ország akkori teljhatalmú kormányzója s onnan vigyázott a muszka erőtől legyőzött s az osztrák beámterek-től letiport magyar koronatarományra, hogy újra lángra ne kapjon.

Ma a palotában lakik Magyarország mindenkori miniszterelnöke.

Ez a palota sokat láthatott s ha még beszélni is tudna, sok érdekes titkot mondhatna el.

A mai Szent György-tér.